

Inwerkprogramma raad

“De wonderre wereld van de gemeentefinanciën”

15 juni 2026

 **Gemeente
Gouda**

Agenda

1. Welkom en introductie
2. Planning en control documenten (in 2026)
3. Opbouw van de begroting
4. Hoe komt de gemeente aan haar geld
5. Structurele en incidentele baten en lasten
6. Dekken en financieren
7. Kengetallen

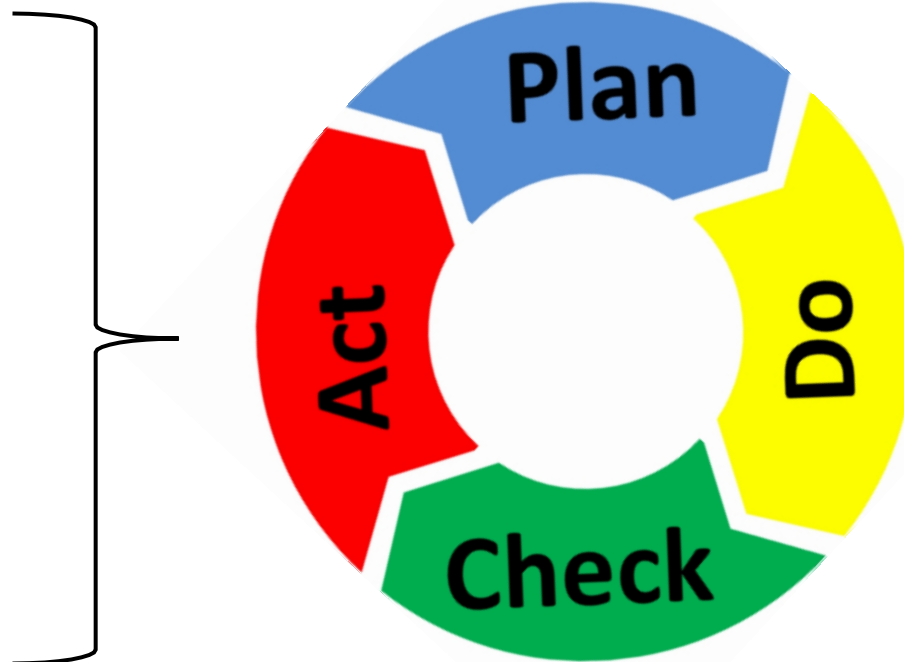

1. Welkom en introductie

Waar wilt u mee naar huis gaan?

2. P&C documenten in 2026 (samenhang)

2. P&C documenten in 2026 (overzicht)

Vooruitkijken

Bijsturen/ bijstellen

Verantwoorden

2. P&C documenten in 2026 (tijdlijn)

P&C document	Q1 – 2026	Q2 – 2026	Q3 – 2026	Q4 – 2026
Jaarrekening 2025	→			
Kaderbrief 2027	→			
1 ^e bestuursrapportage 2026	→			
Begroting 2027-2030			→	
2 ^e bestuursrapportage 2026			→	

3. Opbouw van de begroting

**Programmabegroting
2026-2029**

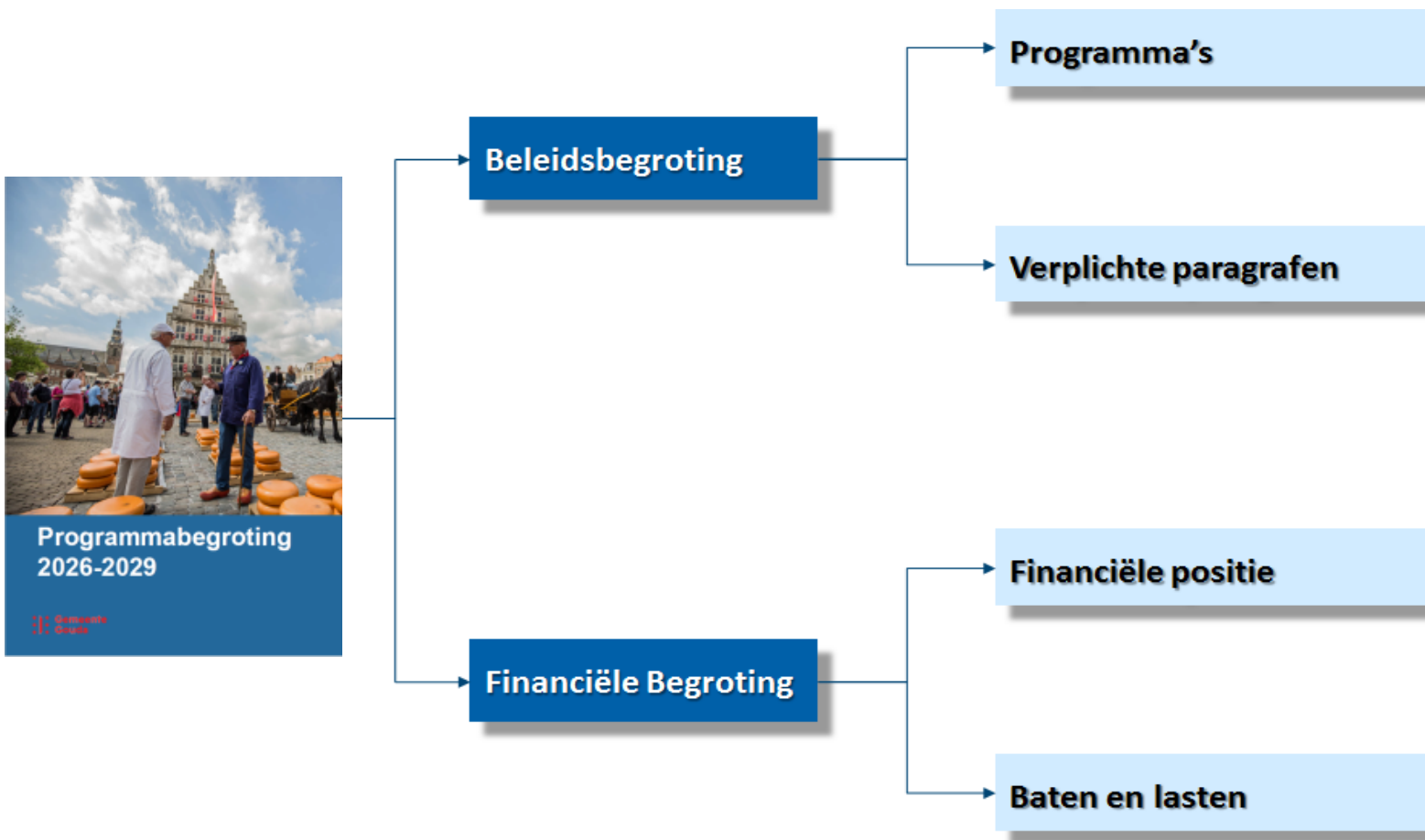
 Gemeente
Gouda

De begroting is het document waar de gemeentelijke uitgaven (lasten) en inkomsten (baten) bij elkaar worden gebracht.

De offerte van het college aan de gemeenteraad

3. Opbouw van de begroting (2)

Programmabegroting

Programma

Samenhangend geheel van doelen, activiteiten en geld.

Per programma vier w-vragen

Wat wil Gouda bereiken?

Wat gaan we daarvoor doen?

Wat mag het kosten?

Welke verbonden partij?

Verplichte paragrafen

Lokale heffingen

Inzicht geraamde inkomsten.
Kostenonderbouwing/ tariefberekening

Weerstandsvormogen & risicobeheersing

Inzicht weerstandscapaciteit.
(Risiko) kengetallen

Onderhoud kapitaalgoederen

Wegen, riolering, water, groen en gebouwen.
Onderhoudsbeleid en financiële consequenties

Financiering

Informatie over de financieringsbehoefte,
leningen en het renterisico.

Bedrijfsvoering

Beleidsmatige ontwikkelingen op het gebied van
bedrijfsvoering (formatie, verzuim, e.d.)

Verbonden Partijen

Overzicht externe partijen; omschrijving taken en
bijbehorende kosten

Grondbeleid

Actief en passief grondbeleid. Uitgangspunten
beleid, resultaten en stand van zaken.

Overige paragrafen

- Wet open overheid
- Investerings

Balans

Bron: Jaarrekening 2025

<u>Vaste activa</u>	454.569	<u>Vaste passiva</u>	425.751
Immateriële vaste activa	11.050	Eigen Vermogen	
Materiële vaste activa	438.892	- Algemene reserve	33.129
Financiële vaste activa	4.537	- Bestemmingsreserve	66.414
		- Jaarresultaat	16.842
			<hr/>
<u>Vlottende activa</u>	80.435	Voorzieningen	37.244
Vorraden	26.502	Schulden met een rentetypische looptijd > 1 jaar	272.120
Vorderingen	36.833		
Liquide Middelen	21	<u>Vlottende passiva</u>	109.273
Overlopende activa	17.099	Kortlopende schulden	57.706
		Overlopende passiva	51.567
			<hr/>
	<hr/>		<hr/>
	535.023		535.023

Reserves

Reserve = spaarpot

- Om later een (grote) investering te doen;
- Voor moeilijke tijden (vet op de botten);
- Om risico's op te vangen;
- Voor incidentele of onverwachte kosten.

We onderscheiden 2 soorten reserves:

- **Algemene reserve:** Het deel van het eigen vermogen (spaarpot) waar de raad geen bestemming aan heeft gegeven.
- **Bestemmingsreserves:** Het deel van het eigen vermogen (spaarpot) waar de raad wel een bestemming aan heeft gegeven.

6.6.1.1 Eigen vermogen

Omschrijving (bedragen * € 1.000)	Boekwaarde 1-1-2025	Boekwaarde 31-12-2025
Algemene reserve	27.934	33.129
Bestemmingsreserves	72.786	66.414

Voorzieningen

Het doel is dat de gemeente in de toekomst kan voldoen aan financiële verplichtingen

Het is duidelijk wat voor invloed dat heeft op de financiële positie van de gemeente.

- Is verplicht gevormd door het nemen van een last via de *lopende rekening/ begroting*
- (Spaar)pot voor een verplicht bestedingsdoel (moet plan aan ten grondslag liggen)
- Behoort tot het vreemd vermogen
- Voorzieningen moeten dekkend zijn voor de achterliggende verplichtingen

Voorbeelden:

- Riolering en afvalstoffen
- Groot onderhoud openbare ruimte
- Onderhoud gemeentelijke gebouwen en objecten
- Pensioenaanspraken voormalig wethouder

Zie totaaloverzicht > hoofdstuk 5.9 van de begroting

Lasten en baten

Exploitatie (bedragen * € 1.000)	Lasten / Baten	Begroting 2025 (basis)	Begroting 2025 (na wijzigingen)	Rekening 2025	Saldo rekening min begroting na wijziging	V/N op saldo
01. Economie, werk en onderwijs	Lasten	27.784	30.114	28.039	2.075	V
	Baten	-9.378	-10.684	-11.135	451	V
	Saldo	18.406	19.430	16.903	2.526	V
02. Energie en klimaat	Lasten	37.938	41.727	39.869	1.859	V
	Baten	-37.679	-41.290	-40.659	-631	N
	Saldo	258	437	-791	1.227	V
03. Wonen en leefomgeving	Lasten	57.102	65.130	57.237	7.893	V
	Baten	-20.214	-24.956	-19.636	-5.320	N
	Saldo	36.888	40.174	37.601	2.573	V
04. Sociaal domein	Lasten	172.378	213.716	205.229	8.487	V
	Baten	-35.860	-66.451	-60.485	-5.966	N
	Saldo	136.518	147.266	144.744	2.522	V
05. Cultuur, sport en recreatie	Lasten	24.739	26.992	25.506	1.487	V
	Baten	-3.496	-4.448	-4.234	-214	N
	Saldo	21.243	22.544	21.272	1.273	V
06. Leefbaarheid en veiligheid	Lasten	13.973	14.668	13.339	1.329	V
	Baten	-153	-1.266	-825	-441	N
	Saldo	13.819	13.402	12.514	888	V
07. Bestuur en organisatie	Lasten	44.316	48.903	47.873	1.031	V
	Baten	-7.143	-7.586	-8.160	575	V
	Saldo	37.172	41.318	39.712	1.605	V
08. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	Lasten	2.709	1.448	180	1.269	V
	Baten	-251.563	-269.578	-271.706	2.127	V
	Saldo	-248.854	-268.130	-271.526	3.396	V
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	Lasten	380.938	442.700	417.271	25.429	V
	Baten	-365.487	-426.259	-416.841	-9.418	N
	Saldo	15.451	16.441	430	16.011	V

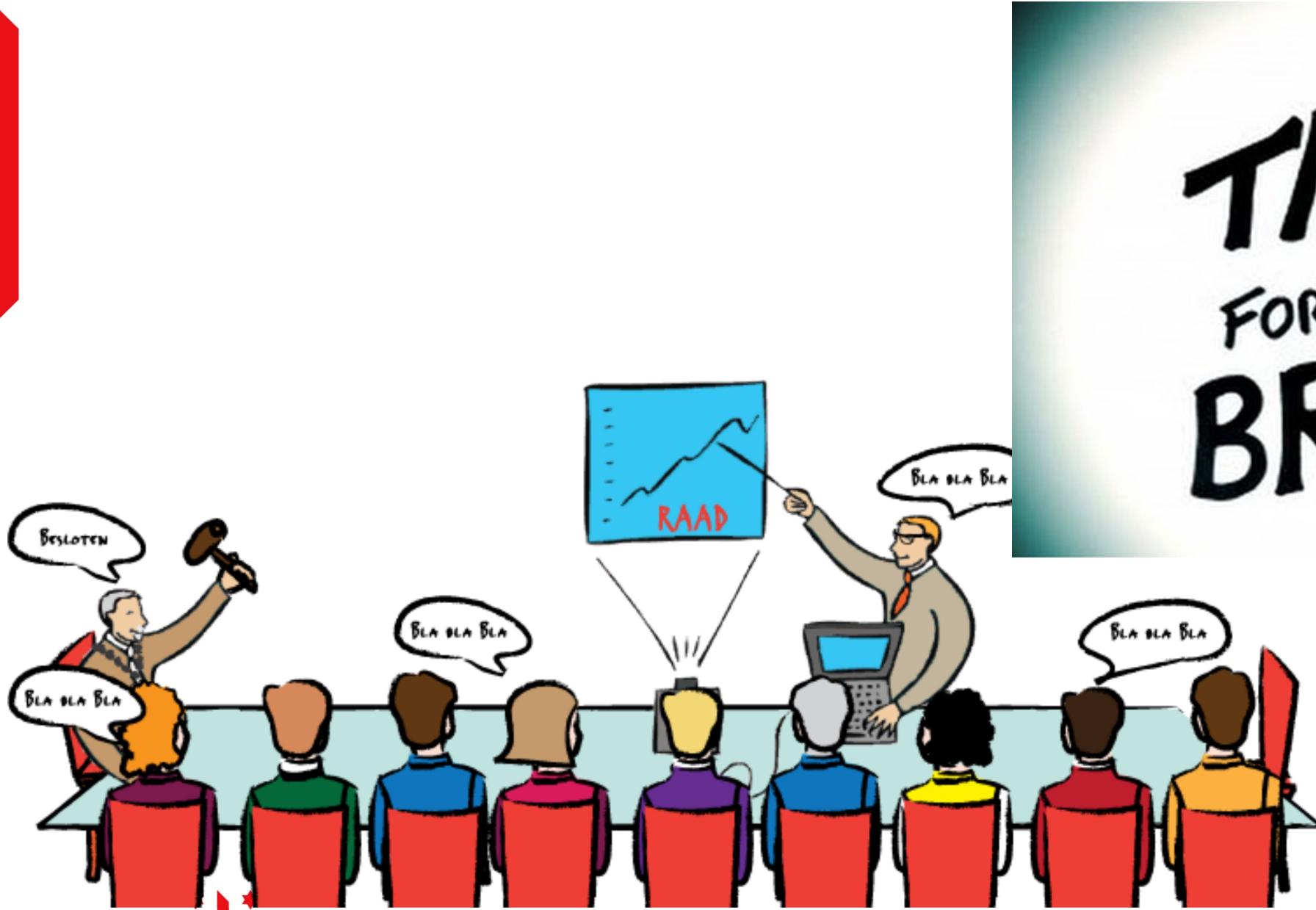
Taakvelden

3.1.4.2 Taakvelden

De volgende taakvelden maken deel uit van dit programma. Per taakveld is het saldo van lasten en baten weergegeven. Een positief bedrag (+) laat zien hoeveel geld dit taakveld de gemeente per saldo heeft gekost.

Taakvelden (bedragen * € 1.000)	Begroting 2025 (basis)	Begroting 2025 (na wijzigingen)	Rekening 2025	Vershil rekening t.o.v. begroting na wijziging
2.4 Economische havens en waterwegen	1.798	1.721	1.755	-35
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	233	236	-1.058	1.295
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	117	151	187	-36
3.4 Economische promotie	1.959	2.037	1.986	50
4.2 Onderwijshuisvesting	9.550	10.225	9.545	680
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	4.748	5.059	4.489	571
Totaal	18.406	19.430	16.903	2.526

TIME 😊
FOR A
BREAK

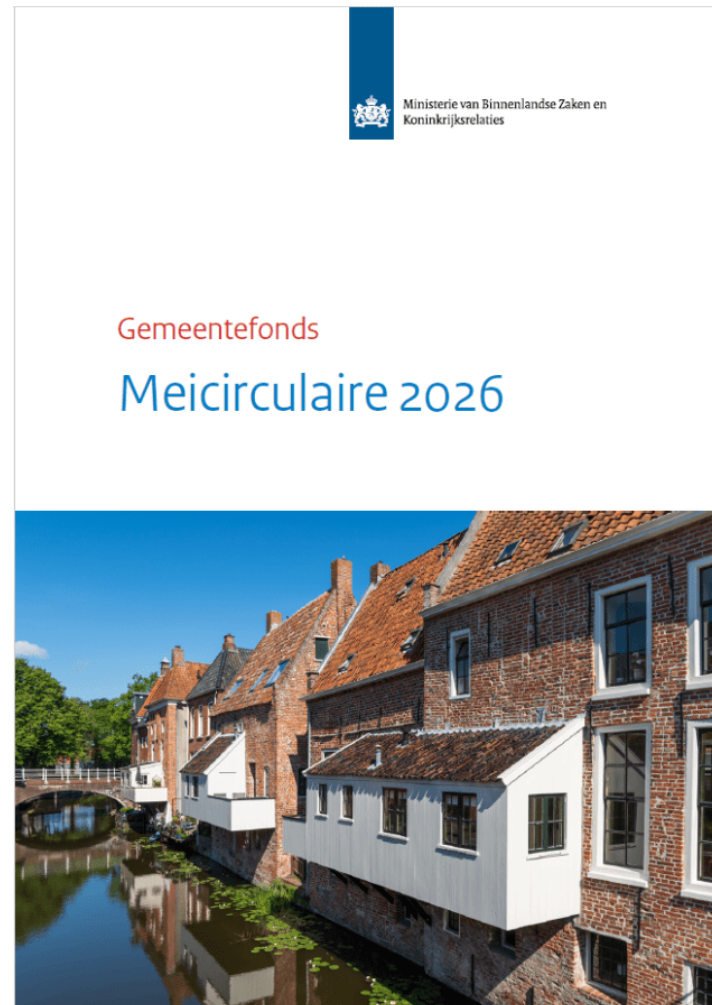
4. Hoe komt de gemeente aan haar geld?

Inkomsten & uitgaven 				
 INKOMSTEN		 UITGAVEN		
Totale inkomsten: 439,6 mln		Totale uitgaven: 422,8 mln		
RIJK	Gemeentefonds	€ 241,4 miljoen	Sociaal domein	€ 205,2 miljoen
	Specifieke uitkeringen	€ 58,4 miljoen	Wonen en leefomgeving	€ 57,2 miljoen
GEMEENTE	Rioolheffing	€ 21,4 miljoen	Bestuur en organisatie	€ 47,9 miljoen
	OZB	€ 21,2 miljoen	Energie en klimaat	€ 39,9 miljoen
	Grondexploitatie	€ 10,6 miljoen	Economie, werk en onderwijs	€ 28,0 miljoen
	Afvalstoffenheffing	€ 14,8 miljoen	Cultuur, sport en recreatie	€ 25,5 miljoen
	Huur en erfpacht	€ 9,4 miljoen	Leefbaarheid en veiligheid	€ 13,3 miljoen
	Overig	€ 39,6 miljoen	Fin. en algemene dekkingsmid.	€ 0,2 miljoen
	<i>Inzet van reserves</i>	€ 22,8 miljoen	<i>Toevoeging aan reserves</i>	€ 5,5 miljoen

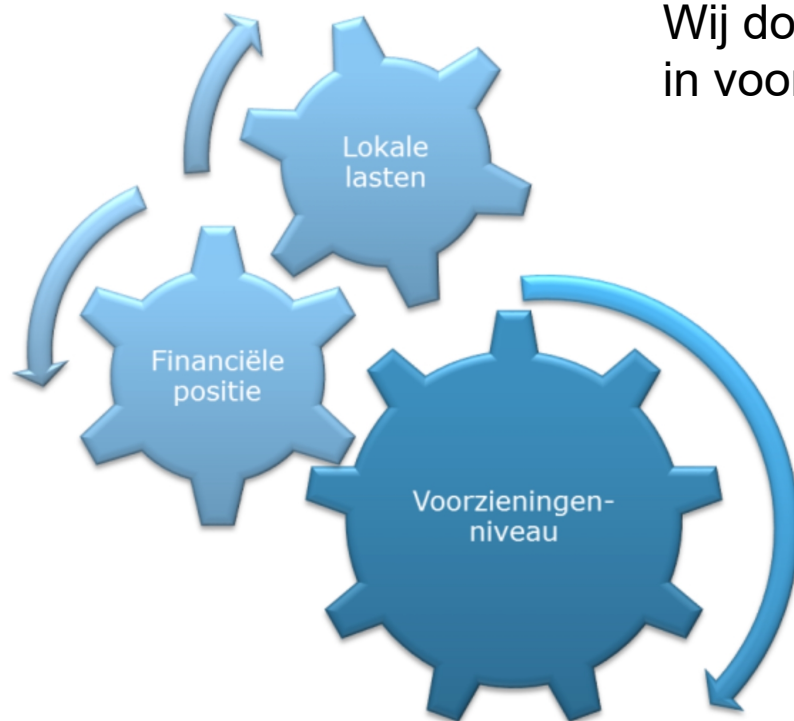
Gemeentefonds (Algemene uitkering)

- 3x per jaar update middels circulaire
- Totale gemeentefonds wordt verdeeld aan de hand van maatstaven
- Accres en taakmutaties
- Verwerking in P&C documenten

Aan welke knoppen kan ik draaien in Gouda?

Wij doen het voor de Goudse burger en investeren in voorzieningen

“We kunnen ons geld maar 1x uitgeven”

Welke knoppen zijn er?

Uitgaven / lasten	Inkomsten / baten
Keuzes in beleid (waar zit de keuzeruimte?)	Hogere rijksinkomsten of van derden (EU, provincie.)
Efficiency waar mogelijk	Lokale lasten verhogen of verlagen (OZB, parkeer, honden, toeristenbelasting etc.)
	Interen op reserves of sparen (onttrekking = baat)

5. Structurele en incidentele baten en lasten

Vanuit Provincies gezamenlijk een handreiking opgesteld (augustus 2021)

Stelregel: **alles is structureel** tenzij aan 3 eisen wordt voldaan:

- De taak moet incidenteel zijn;
- Er moet een duidelijke & onvoorwaardelijke einddatum zijn;
- Het moet van financieel materiële omvang zijn.

Voorbeeld:

- 5 BOA's inhuren (kosten 0,5 miljoen)
- Een pilot starten binnen taakveld Jeugd (kosten 2,5 mln)

Begroting 2025	Incidenteel	Structureel	Totaal begroting
Lasten	3	299	302
Baten	0	300	300
Resultaat	- 3	+ 1	- 2

Begroting 2025	Incidenteel	Structureel	Totaal begroting
Lasten	0	302	302
Baten	0	300	300
Resultaat	0	- 2	- 2

6. Dekken en financieren

- **Dekking:** is er budget/ruimte binnen mijn begroting? en welk budget is er om bepaalde (nieuwe) plannen uit “te betalen”?
 - De focus van de begroting ligt op de dekking
 - Budgetrecht van de raad

- **Financiering:** hebben we voldoende op onze bankrekening staan om onze rekeningen te kunnen voldoen?
 - Op achtergrond: Centrale vraag bij financiering: heb ik genoeg geld op de betaalrekening staan?
 - Raad stelt kaders in treasury statuut en paragraaf financiering van de begroting
 - Geld lenen kost geld (meestal...)

6. Dekken en financieren, voorbeeld

Aanschaf huis: dekking

- Praten met hypotheekadviseur: hoeveel hypotheek kan ik dragen
- Kijken of maandlasten verantwoord zijn ten opzichte van salaris/inkomsten
- Je betaald aflossing en rente (kapitaallasten) aan hypotheekverstrekker

Gemeentebegroting: investering

- Passen de kapitaallasten binnen de begroting?

Aanschaf huis: financiering

- Hypotheekverstrekker maakt totaalsom over aan vorige eigenaar

Gemeentebegroting: treasury

- Zorgen voor voldoende cashflow om aannemer te betalen
- Indien nodig hiervoor geld lenen

7. Kengetallen

- **Nette schuldquote:** Brengt de omvang van de gemeentelijke schuld in beeld ten opzichte van de inkomsten
- **Solvabiliteitsratio:** Geeft de weerstand tegen financiële tegenvallers weer en de mate waarin de gemeente op lange termijn aan haar verplichtingen kan voldoen
- **Netto investeringsquote:** Dit kengetal laat zien in welke mate de gemeente investeert in materiële en immateriële vaste activa (zoals wegen, gebouwen, of IT) ten opzichte van haar totale baten. Om grote schommelingen per jaar op te vangen, wordt er gekeken naar het gemiddelde over een periode van vier jaar
- **Grondexploitatie:** Laat het financiële risico zien dat de gemeente loopt door grondposities en vastgoedontwikkelingen.
- **Structurele exploitatieruimte:** Toont de structurele (structureel terugkerende) financiële ruimte die een gemeente heeft in de begroting
- **Belastingcapaciteit:** De totale lokale woonlasten van een meerpersoonshuishouden (de som van OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing) afgezet tegen het landelijk gemiddelde (100%)

Meer info: <https://www.kennisopenbaarbestuur.nl/themas/f/financien-decentrale-overheden>

Kengetallen	Rekening 2024	Begroting 2025(basis)	Rekening 2025	GTK-richtlijn
Netto schuldquote	69,6%	82,4%	77,5%	< 90% = minst risicovol
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	69,1%	82,1%	78,6%	< 90% = minst risicovol
Solvabiliteitsratio	24,4%	21,4%	21,8%	< 20% = meest risicovol
Netto investeringsquote	3,5%	3,0%	5,6%	<0% en >5% meest risicovol
Grondexploitatie	5,0%	4,4%	6,4%	< 20% = minst risicovol
Structurele exploitatieruimte	1,2%	0,7%	2,7%	> 0,0% = minst risicovol
Belastingcapaciteit	123,6%	127,9%	124,9%	> 105% = meest risicovol

Vragen

